Cena 10 hal. (z tego 2 hal. na cele opieki wojennej.) Godz. 8 rano.

Nadzwyczajne wydanie „Naprzodu”

Nr. 277 Kraków, 30 listopada 1917. Rocznik XXVI.

Austrya i Niemcy przyjmują propozycyę pokojową Rosyi!

Mowa kanclerza niemieckiego w sprawie Polski.

Austro-Węgry i Niemcy przyjmują propozycyę Rosyi!

(Telegram c. k. Biura korespondencyjnego).

Wiedeń, 29 listopada.

Na rosyjski telegram iskrowy c. i k. rząd udzielił rządowi rosyjskiemu następującej odpowiedzi:

Rząd austro-węgierski otrzymał okrężny telegram rady komisarzy ludowych z dnia 28 listopada b. r., w którym rząd rosyjski oświadcza gotowość rozpoczęcia rokowań w sprawie zawarcia rozejmu i ogólnego układu pokojowego.

Podane przez rząd rosyjski wytyczne dla mającego się zawrzeć rozejmu i układu pokojowego, w sprawie której oczekuje rząd rosyjskiej republiki kontrpropozycyi, **tworzą, według zapatrywania austro-węgierskiego rządu odpowiednią podstawę do rozpoczęcia tych rokowań.**

Rząd austro-węgierski oświadcza dlatego gotowość wejścia w zaproponowane przez rosyjski rząd rokowania w sprawie zawarcia natychmiastowego zawieszenia broni i ogólnego pokoju.

C. i k. minister spraw zagranicznych *hr. Czernin.*

Odpowiedź kanclerza Rzeszy na propozycyę Rosyi.

Berlin, 29 sierpnia.

Kanclerz państwa hr. Hertling złożył wczoraj w Reichstagu następujące oświadczenie:

Rosyjski rząd skierował wczoraj z Carskiego Sioła do rządów i ludów krajów prowadzących wojnę iskrową depeszę, podpisaną przez komisarza ludowego dla spraw zagranicznych pana Trockiego i przewodniczącego rady komisarzy ludowych pana Lenina, w której proponuje, **aby w bliskim terminie rozpocząć rokowania w sprawie rozejmu i ogólnego pokoju.**

Kanclerz oświadczył, że **w dotychczasowych propozycyach rosyjskiego rządu można widzieć nadającą się do dyskusyi podstawę dla rozpoczęcia rokowań i oświadcza gotowość wdania się w takie rokowania, skoro tylko rząd rosyjski wyśle w tym celu upełnomocnionych przedstawicieli.**

Kanclerz państwa wyraża nadzieję i życzenie, aby te dążności przyjęły wkrótce stałe kształty i przyniosły pokój.

Kanclerz Niemiec o wojnie i pokoju.

(Telegram c. k. Biura korespondencyjnego).

Berlin, 29 listopada.

Reichstag zebrał się wczoraj na krótką sesyę, która ma być głównie poświęconą załatwieniu **nowego 15 miliardowego przedłożenia kredytowego wojennego.** Olbrzymie zainteresowanie się wczorajszem posiedzeniem znalazło wyraz w wielkim napływie publiczności. Po zagajeniu przez prezydenta zabrał jako pierwszy głos kanclerz hr. Hertling.

Hr. Hertling dał przedewszystkiem ogólny obraz położenia wojennego, poczem omawiał wewnętrzną politykę, wskazując na wniesienie przedłożenia o reformie wyborczej do sejmu pruskiego i na nowe ustawy w dziedzinie socyalno-politycznej.

W przeciwieństwie do stanowiska mocarstw ententy przyznaje się kanclerz w sprawie cenzury do liberalnego pojmowania prawa wolnego wypowiadania myśli. Po apelu wzywającym do zgody na wewnętrznym froncie omawiał kanclerz ogólną sytuacyę polityczną, przyczem na wstępie złożył podziękowanie i wyraził podziw sojusznikom Niemiec.

Następnie odczytał hr. Hertling wśród ogólnego napięcia w Izbie doniesienie o wezwaniu pokojowem rządu rosyjskiego i oświadczył:

Z wielkiem współczuciem obserwowaliśmy dalsze przejścia ciężko nawiedzonego rosyjskiego narodu. Oby danym mu był szybki powrót do uporządkowanych stosunków. **Nie życzymy sobie niczego innego, jak powrotu do starych sąsiedzkich stosunków** szczególnie na polu gospodarczem.

Oświadczenie kanclerza w sprawie Polski, Kurlandyi i Litwy.

W sprawie Polski, Litwy i Kurlandyi oświadczył Hertling:

Szanujemy prawo do stanowienia o sobie ludów zamieszkujących te kraje i oczekujemy, że one same dadzą sobie takie państwowe kształty, jakie odpowiadają ich stosunkom.

Poza tem są to sprawy jeszcze zupełnie niezałatwione, a wiadomości dzienników, jakoby jakikolwiek punkt w tym kierunku był definitywnie załatwiony, nie odpowiadają faktom.

Niemcy a Włochy, Francya i Anglia.

Inaczej ma się sprawa ze stosunkiem Włoch, Francyi i Anglii. Nasza wojna była od pierwszego dnia **obroną ojczyzny, nienaruszalności** i dlatego mogliśmy z radością powitać odezwę pokojową papieża.

Duch, z którego się zrodziła odpowiedź na notę papieża, żyje jeszcze i dziś. Ale to muszą sobie dać powiedzieć nieprzyjaciele: **Odpowiedź na nie oznacza przyzwolenia na występne przedłużenie wojny** (żywe oklaski). **Za dalszy ciąg okrutnego mordu ponoszą nieprzyjaciele sami odpowiedzialność. Poniosą oni także i następstwa tego.** Niechaj sobie to przedewszystkiem da powiedzieć Sonnino.

Wyczekać, wytrwać i przetrwać!

Kanclerz zakończył następującymi słowy:

Dla nas może hasło brzmieć tylko: **wyczekać, wytrwać i przetrwać!** Ufamy w Boga i w naszą sprawiedliwą sprawę, w naszych wielkich wodzów, w naszych żołnierzy na lądzie, morzu i w powietrzu; ufamy w ducha i moralną siłę naszego ludu w ojczyźnie. **Wojsko i ojczyzna, pracując w zgodzie, wywalczą zwycięstwo.** Do tego powinniście się i wy panowie, w swoim zakresie przyczynić i dlatego proszę was raz jeszcze o pełną zaufania współpracę (żywe oklaski, kanclerz odbiera liczne gratulacye).

Po mowie kanclerza oświadczenia stronnictw.

Po mowie kanclerza

składali oświadczenia przywódcy stronnictw. Pos. **Trimborn** z centrum oświadczył: **Odrzucamy wszelki pokój zdobywczy i gwałcący, ale także odrzucamy pokój rezygnacyjny.** Dążymy do porozumienia, któreby zapewniło ojczyźnie zupełną nienaruszalność granic i zupełną wolność i nienaruszalność szczególnie w dziedzinie gospodarczej. Dzisiejsze wywody kanclerza o stosunku do Rosyi znalazły u nas pełne i radosne przyjęcie.

Niemcy nie pragną polskiej korony królewskiej

Pos. **Scheidemann** daje wyraz radości z powodu oświadczenia kanclerza w sprawie propozycyi pokojowej socyalistycznego rządu rosyjskiego. Musimy złożyć także wojskom przyrzeczenie, że zrobimy wszystko, aby im ułatwić położenie i o ile to leży w naszej możności **zakończyć jaknajszybciej wojnę.**

O celach wojennych oświadczył mówca: **Pokój powinien być zawarty przez ludy. Niemiecki naród nie pragnie polskiej korony królewskiej, ani nowych księstw. Polska, Litwa itd. niechaj sobie ukształtują swoją przyszłość tak, jak pragną. Jesteśmy nowemu kanclerzowi wdzięczni, że tak nadzwyczajnie wyraźnie i jasno podniósł prawo narodów do stanowienia o sobie.**

Dalsze oświadczenia stronnictw.

Hr. **Westarp** konserwatysta oświadczył w imieniu konserwatystów: Musimy z zasadniczych prawno-konstytucyjnych i politycznych powodów podnieść **silny sprzeciw przeciw zajściom, które doprowadziły do dymisyi kanclerza Michaelisa i do zamianowania obecnego kanclerza** i jego zastępcy w państwie i w Prusiech. Dymisya kanclerza Michaelisa oznacza dla nas **ostre naruszenie praw konstytucyjnych cesarza**, który może mianować kanclerza według swego własnego uznania. Przy zamianowaniu Hertlinga wolność decyzyi, jak się nam zdaje, przysługująca prawnie cesarzowi, została naruszoną.

Hr. Westarp mówił dalej: Nie uważam za potrzebne powtarzać zapomnień o naszym duchu pojednawczości i potrzebie porozumienia się narodów. Widzimy, że przez to wojny nie skróciliśmy, lecz przedłużyliśmy ją. Zadaniem naszej polityki w przyszłych rokowaniach pokojowych jest, żeby bez względu na dogmatyczne twierdzenie **mieć na oku tylko żywotne interesy Niemiec i aby wszystko cośmy zdobyli mieczem, zużytkowane zostało dla bezpieczeństwa i siły Niemiec.** Oto słowa, którebym pragnął usłyszeć z ust kanclerza. Słów takich domaga się naród. **(Sprzeciwy na lewicy).** Kto się sprzeciwia, nie wie, jaka w rzeczywistości panuje opinia w narodzie. (Wesołość na lewicy).

Haase, niezawisły socyalista, wywodzi: **Nie pragniemy pokoju odrębnego, lecz pokoju powszechnego**, dlatego żądamy, aby rząd wypowiedział się niedwuznacznie także w sprawie swoich zamiarów na zachodzie, na południowym zachodzie i na południu.

Po wywodach jeszcze dalszych przedstawicieli stronnictw **Izba przyjęła w pierwszem i drugiem czytaniu przedłożenie o 15 miliardowym kredycie.**

Rosya wzywa rządy i ludy do zawarcia pokoju!

(Telegram c. k. Biura korespondencyjnego).

Wiedeń, 29 listopada.

Do naczelnej komendy armii nadeszła niezupełna depesza iskrowa, która, o ile to było możliwem, została uzupełniona. Brzmi ona jak następuje:

Carskie Sioło, 28 listopada 1917.

Do rządów krajów prowadzących wojnę!

Zwycięska rewolucya robotnicza i włościańska w Rosyi **postawiła na czele sprawę pokoju.** Okres wahań, odraczań i biurokratyzmu minął. Obecnie **wzywa się wszystkie rządy, wszystkie warstwy, wszystkie stronnictwa wszystkich krajów prowadzących wojnę do dania kategorycznej odpowiedzi na pytanie, czy zgadzają się one na przystąpienie wraz z nami do rokowań w sprawie natychmiastowego rozejmu i ogólnego pokoju**, czy też nie.

Od odpowiedzi na to pytanie zależy, **czy unikniemy nowej kampanii zimowej** z wszystkiemi jej srogościami i nieszczęściami, czy też Europa będziew dalszym ciągu pławiła się we krwi..

My, rada komisarzy ludowych, zwracamy się z tem pytaniem do rządów naszych sojuszników: **Francyi, Anglii, Włoch, Stanów Zjednoczonych Ameryki, Belgii, Serbii, Rumunii, Japonii i Chin.**

Zapytujemy przed obliczem ich własnych ludów, przed obliczem całego świata, czy **zgadzają się na przystąpienie do rokowań pokojowych.**

My, rada komisarzy ludowych, zwracamy się do związanych z nami sojuszem ludów, **w pierwszym rzędzie do pracujących mas, czy pragną w dalszym ciągu prowadzić te bezmyślne mordy** i iść ślepo na drodze, wiodącej do zaniku kultury europejskiej. Żądamy, **aby partye robotnicze związanych z nami sojuszem krajów odpowiedziały bezzwłocznie na pytanie, czy godzą się na rozpoczęcie rokowań pokojowych.**

To pytanie stawiamy na czele.

Pokój, któryśmy zaproponowali, ma być pokojem ludów, ma on być pokojem honorowym, pokojem porozumienia, który każdemu ludowi zapewni wolność gospodarczego i kulturalnego rozwoju.

Rewolucya włościańska i robotnicza podała do wiadomości swój program. **Opublikowaliśmy tajne układy cara i burżuazyi z sojusznikami i ogłosiliśmy te układy za nie wiążące narodu rosyjskiego.**

Proponujemy wszystkim ludom publicznie **nowy układ, oparty na podstawach porozumienia i współpracy.**

Na nasze propozycye odpowiedzieli oficyalni i półoficyalni reprezentanci klas rządzących krajów, związanych z nami sojuszem, odmawiając rządowi rad uznania i nie zgadzając się na porozumienie się z nami w sprawie rokowań pokojowych.

Rząd zwycięskiej rewolucyi nie posiada uznania zawodowej dyplomacyi. Ale pytamy się ludów, czy reakcyjna dyplomacya potrafi urzeczywistnić swe myśli i dążenia, **czy ludy pozwolą dyplomacyi nie zrealizować wielkiej możliwości, pokojowej**, która zrodziła rosyjska rewolucya. Odpowiedź na to pytanie... (Tu brak słów w depeszy-.

Precz z kampanią zimową. Niech żyje pokój i zbratanie się ludów!

Komisarz ludowy dla spraw zagranicznych *Trocki.*

Przewodniczący rady komisarzy ludowych *Uljanow Lenin.*

Prawa uwolnionych z wojska z „terminem ostatecznym“.

Wiedeń. (BK). Ministerstwo obrony krajowej ogłasza: Jak już przed kilku dniami urzędowo ogłoszono, upełnomocniono kierowników politycznych władz powiatowych, aby przy zwolnieniach z „terminem ostatecznym“ zupełnie wyjątkowo i w wypadkach zasługujących specyalnie na uwzględnienie, jeżeli przez powołanie dotyczącego byłyby poważnie narażone publiczne i gospodarcze interesy, do udzielania wyjątkowych przydłużeń i podawania odnośnych wniosków do ministerstwa obrony krajowej.

W dłuższym komentarzu do tego zarządzenia polecono kierownikom politycznych władz powiatowych, **aby przy wnioskach o takie przedłużenie zwolnień nie postępowali małodusznie, lecz działali wedle rozsądnego zrozumienia absolutnych konieczności gospodarki**, a w szczególności potrzeb rolniczych.

Złożenie mandatu komisyjnego przez dra Leo.

Wiedeń. (BK). Na wczorajszem posiedzeniu komisyi finansowej odczytano pismo prezesa komisyi posła dra Leo, w którem ten zawiadamia, **że ze względu na stan zdrowia** składa swój mandat do komisyi. Przewodniczącym komisyi wybrano posła dra Loewensteina.

KOMUNIKAT NIEMIECKI.

Berlin. (Biuro Wolffa). Wielka kwatera ogłasza 29 b. m.:

ZACHODNI TEREN WOJNY:

Front wojsk ks. Ruprechta: **Silne oddziały atakowe przywiodły na wschód od Mereken oficera i 46 żołnierzy, jako jeńców, oraz 2 karabiny maszynowe, zdobyte w belgijskich liniach. Przez cały dzień zwracał się silny ogień na przestrzeń koło Poelcappelle i między Becelaere a Gheluwelt. Na wschód od Arras wzmożona czynność artyleryi. Na południowy zachód od Cambray walka wczoraj spoczywała. Między Moeuvres a Bourbon i koło Fontaina i Crovecoeur był ogień chwilami wzmożony. Anglicy ostrzeliwali także Cambray. Drobne walki na przedpolu przysporzyły nam jeńców i karabiny maszynowe.**

Front wojsk niemieckiego następcy tronu: **Na obu brzegach Mozy po południu ogień się ożywił. Nasze podjazdy miały pomyślny przebieg Koło Dieppe odparto ataki Francuzów.**

WSCHODNI I MACEDOŃSKI TEREN WOJNY:

Nie było większych czynności bojowych.

WŁOSKI TEREN WOJNY.

Włoskie ataki przeciw naszym stanowiskom w górach na zachodnim brzegu Brenty i na Monte Tomba nie udały się.

Pierwszy generalny kwatermistrz *Ludendorff.*

KOMUNIKAT WIECZORNY:

Berlin. Biuro Wolffa ogłasza dnia 29 listopada wieczorem:

Silny ogień artyleryi koło Poelcapelle. Na zachód od Bourlon odparto atak angielski, przyczem zadano nieprzyjacielowi straty.

Z innych frontów nie doniesiono nic nowego.

Wydawca: Ignacy Daszyński. — Redaktor odpowiedzialny: Maryan Pyrzowski. Drukarnia Ludowa, Kraków, Dunajewskiego 5 (Telefon